

PARTIZANSKA KNJIGA

Edicija
Tekstopolis
Knjiga 29

Partizanska knjiga

© Andrija Matić, 2019.

© Za ovo izdanje Partizanska knjiga, 2019.

Urednici
Srđan Srđić
Vladimir Arsenić

Andrija Matic

Istanbulski mozaik

Kikinda, 2019.

I

U Istanbul sam otišao zbog Merve. Upoznao sam je u klubu gde sam tezgario sa svojim poslednjim beogradskim bendom. Te večeri došla je grupa mladića i devojaka koji su, kako sam kasnije saznao, bili u Srbiji na studentskoj razmeni. Kada smo završili svirku, stao sam da pričam s gostima, što sam inače radio, nadajući se da ću čuti kako sam vrhunski muzičar i kako su naše obrade zvučale bolje od originala. S Merve su bile dve ribe, podjednako lepe, ali me je ona jedina ošacovala, pa sam joj prišao i započeo razgovor. Do kraja večeri postali smo prijatelji na *Fejsu* i dogovorili se da nastavimo druženje sledećeg dana. Kazala mi je da ima dvadeset tri godine. Meni je bilo dvadeset šest.

Sutradan smo najpre otišli u jedan kafić na Doróolu. Posle nekoliko sati ljubili smo se kod Meštovićevog „Pobednika”. Danas mogu da pretpostavim zašto smo se smuvali tako brzo, zašto je Merve uradila ono što ne bi ni u Istanbulu, a naročito ne u rodnom Jozgatu. Tada sam, međutim, naivno pomislio da smo se povezali na „dubljem duhovnom nivou”, kako sam sebi kazao te večeri, ležeći u krevetu i pokušavajući da shvatim njene namere.

Sledećih nedelju dana vidali smo se na gajbi gde je Merve živela s cimerkom iz Gruzije (koja, iz meni nepoznatih razloga, nikad nije bila kod kuće). Kada se nismo tucali, gledali smo filmove, slušali muziku i razgovarali – tačnije, ona je pričala, a ja sam upijao svaku reč – o njenim studijama prava, o muzičkoj sceni u Istanbulu, o političkoj situaciji na Bliskom istoku... Imali smo sličan smisao za humor. Specijalitet su nam bile podudarnosti između turskog i srpskog jezika. Pronalazili smo zajedničke reči i grohotom se smejali. Sve je bilo idilično. Zato sam, kada mi je saopštila da joj se boravak u Beogradu završava i pozvala me da je posetim u Istanbulu, rekao da ću doći čim se ukaže prilika.

Nije mi bilo teško da zapalim iz Srbije. Bio sam prosečan bubnjar u prosečnom *cover* bendu, uz to i diplomirani ekonomista bez posla, jedan od onih žalosnih idealista koji su izabrali pogrešan fakultet, verujući da će moći da žive samo od skromnog talenta. Stanovao sam s matorcima, pa nisam morao da brinem za kiriju i klopnu, ali sam oskudevao u svemu ostalom. Od svirki, u najboljem slučaju, zarađivao sam 50 evra nedeljno, i to kada sam, pored tezgi s bendom, „radio” koncerte s Veljkom Pantovićem, alijas Mr. Gruvom, hip-hop pevačem i drugarom iz osnovne, što nije bilo dovoljno za pristojan život. Ušteđevinu, razume se, nisam imao. Pomislio sam da ću u tako velikom gradu kao što je Istanbul brzo naći posao, možda i srodne duše s kojima ću stvarati autorsku muziku. Merve mi je rekla da je solo na gajbi, zbog čega sam se nadao da ću živeti kod nje.

Znao sam da će mi, čak i da sve bude kako sam zamislio, trebati pare za prvih nekoliko meseci. Zato

sam od čaleta, sveže otpuštenog iz državne službe, za šta je dobio masnu otpremninu, zatražio pozajmicu od 2.000 evra, slagavši da sam našao posao u holdingu „Koč” (otkrio sam ga na netu, tragajući za najboljim turskim kompanijama). Moj lakoverni otac ništa nije posumnjao. Silno se obradovao što će njegov sin jedinač prestati da džabalebari i dao mi pare bez problema. Keva je u početku bila oprezna. Verovatno zato što sam zaboravio da objasnim koja će biti moja uloga u turskoj firmi, pitala je šta ću raditi i kolika će mi biti plata, a zatim šta ću jesti, gde ću stanovati i gde ću se lečiti kada se razbolim. Na kraju je i ona poverovala. Ili joj se smučilo da gleda sina kako propada kod kuće, pa je zaključila da će svaka promena biti bolja. Da idem iz Beograda, rekao sam i kolegama iz benda. Nisu se potresli. Mirno su me saslušali, poželeli mi sreću u Turskoj i za nepun minut se dogovorili da će ubuduće, umesto kao kvartet, nastupati kao trio.

Da li sam bio siguran da ću živeti u Istanbulu kako sam zamislio? Nisam. Iako sam bio zaljubljen u Merve i želeo da je vidim što pre, plašio sam se da nam veza neće dugo trajati. Možda je za nju naša ljubav samo prolazna avantura na studentskoj razmeni? Možda i nije tako naložena kao što mi se čini? Možda ima dečka u Istanbulu? Takođe sam se bojao da mi neće biti lako da nađem posao, kao ni talentovane muzičare s kojima ću osnovati bend. No, nakon talasa zebnje i sumnjičavosti, tešio sam se da u najgorem slučaju mogu da se vratim u Srbiju i tu ostanem do nove prilike za odlazak.

O Istanbulu sam imao više informacija nego prosečan turista, ali nisam znao kako izgleda život u njemu, naročito u Kadiköju, Mervinom kvartu u azijskom delu grada, o kojem mi nije rekla ništa drugo osim da

tamo ima dosta kafića i da je mirnije nego u evropskom delu. Čak i kada sam joj najavio da dolazim i zamolio je da mi opiše svoj kraj, kazala je: „Videćeš kad budeš došao.” Stoga sam odlučio da poslednje dane u Srbiji iskoristim kako bih se bolje obavestio. Pored toga što sam na netu pregledao desetine članaka, pročitao sam *Muzej nevinosti* Orhana Pamuka, koji su mi preporučili u knjižari. O Kadikoju nisam doznao ništa. Članci su govorili o hapšenjima i suđenjima zbog demonstracija oko parka Gezi, dok su likovi iz Pamukovog romana živeli u Džihangiru i Čukurdžumi, poznatim kvartovima na evropskoj strani.

Na istanbulski aerodrom „Ataturk” sleteo sam u rano jutro 21. oktobra 2014. U našem poslednjem razgovoru Merve mi je savetovala da uzmem taksu do Bakirkoja, a odatle do Kadikoja da idem trajektom. Poslušao sam je, ali kada sam stigao na pristanište, naišao sam na zatvorena vrata i desetak razočaranih ljudi. Pitao sam na engleskom o čemu se radi. Pročitavši obaveštenje na vratima, bleđa crvenokosa žena mi je kazala da trajekti ne plove zbog jakog vetra. Zaista je bilo vetrovito, mada ne toliko, mislio sam, da se zaustavi pomorski saobraćaj. Poslao sam poruku Merve. Napisao sam da je plan A propao i pitao je šta da radim. Odgovorila je da ne paničim, već da uzmem taksu do najbliže stanice metrobusa,¹ ili da odem autobusom do Taksima, a zatim dolmušem² do Kadikoja. To mi je izgledalo komplikovano, pa sam ušao u taksu i kazao

---

¹ Metrobus je autobus koji funkcioniše kao metro pošto ima zasebnu rutu.

² Dolmuš je linijski taksu koji može da primi devetoro ljudi i koji je znatno jeftiniji od običnog taksija.

proćelavom, sveže obrijanom i neraspoloženom vozaču da me vozi ravno do azijske strane.

Da sam napravio kobnu grešku, shvatio sam u Beşiktašu, jer se taksi zaglavio u koloni koja je išla na Prvi most. Pošto vozač nije znao ni reć engleskog, nismo mogli da razgovaramo o politici ili fudbalu, o ćemu sam uvek prićao s taksistima u Beogradu, niti sam imao net na telefonu, a nisam smeo da slušam muziku da ne bih potrošio bateriju, pa sam buljio u smrknuta lica iz susednih kola i pokušavao da procenim koliko će mi trebati do Kadikoja.

Naša saobraćajna avantura nije se završila kada smo prešli na azijsku stranu. U Altunizadeu se desila saobraćajka, zbog ćega smo ponovo morali da milimo. Sreća da sam bio u klonji na aerodromu i nisam morao da strahujem od svoje nepredvidive bešike. Merve me je upozorila da saobraćaj u Istanbulu može da bude „frustrirajuć”, ali trebalo je da koristi prideve kao što su „ludaćki”, „paklen” ili „katastrofalan”. Tako bih znao šta da oćekujem i put u Aziju se ne bi pretvorio u agoniju.

Od Bakirkoja do Kadikoja trebalo mi je dva sata i pedeset minuta. Taksista me je odrao. Naplatio mi je 300 lira, što je bilo oko 100 evra. Nisam se zbog toga previše uzbudio. Bio sam ljut, ali mi je laknulo što ću konaćno videti svoju dragu. Osim toga, ćovek nije znao engleski, pa nisam ni mogao da mu objasnim zašto mislim da me je opelješio. Na pristaništu sam javio Merve da sam stigao. S moje leve strane bila je autobuska stanica, a preda mnom trg gde sam video drugo lice istanbulskog haosa: stotine ućurbanih ljudi sudarale su se na putu ka brodovima (pomorski saobraćaj je proradio u mećuvremenu); prodavci donera i pećenog kestenja prizivali su mušterije; ulićni muzićar svirao je

turske narodne pesme na ozvučenoj bagلامي³, a dečak od desetak godina pratio ga je na tarabuci; Cigančici su nudili papirne maramice; tinejdžeri su se tukli ispred tezgi s cvećem; u Rihtimu, glavnoj ulici kod pristaništa, gnevni vozači su trubili, dok je iza mene grmela sirena s trajekta koji je polazio za Karakoj. Prestravila me je ta eksplozija utisaka. Setio sam se da mi je Merve rekla da je njen kraj mirniji od evropskog dela grada. Kako li je onda tamo, pitao sam se, ako je ovo mirno? I pomislio sam, kao što ću nakon toga učiniti još hiljadu puta, da sam preslab za Istanbul i da se zbog toga u njemu nikada neću osećati spokojno.

Merve je stigla dvadesetak minuta kasnije. Gledajući me sažaljivo, rekla je da delujem izgubljeno i da sam bled kao mrtvac. Ne verujem da sam izgledao tako strašno. Mislim da je preuveličala moju zbunjenost, kao što Istanbulci obično rade kad zadirkuju goste nenaviknute na saobraćajno ludilo. Pošto je znala kroz šta sam prošao, ništa me nije pitala, već mi je na engleskom s jakim turskim akcentom, koji sam toliko voleo, kazala:

„Pa, dragi moj Dalibore, dobro došao u Istanbul.”

Uzela me je za ruku i – poput učiteljice koja primeti usamljenog dečaka u školskom dvorištu, pa ga pomiluje po kosi, kaže mu nekoliko utešnih rečenica i odvede ga da se igra s ostalom decom iz njegovog odeljenja – povelala me ka svom stanu.

Sad bi trebalo da ispričam kako su mi prvi dani u vizantijskoj prestonici bili čarobni, da kažem kako smo

---

³ *Bağlama* je turski naziv za žičani instrument nalik na buzuki koji je svojstven mnogim kulturama na Mediteranu i Bliskom istoku.

se Merve i ja, opijeni čulnošću Orijenta i romantikom Bosfora ili Mramornog mora, istopili u ljubavnom žaru, da napišem nešto o auri Aja Sofije ili eteričnosti Džamije sultana Ahmeda, besmislicu iz sladunjavih putopisa i turističkih brošura koje pišu ljudi bez ukusa, oni što provedu u Istanbulu nekoliko dana i nijednom ne pomisle na život u njemu. Koliko god to zvučalo čudno, ne sećam se mnogo detalja iz te prve nedelje. Znam da smo često išli trajektom na evropsku stranu i obilazili atrakcije, da sam probao razna turska jela i da smo uglavnom provodili večeri u Modi, gde je bio Mervin stan. Nismo bili tako bliski kao na početku veze. Samo dvaput smo se kresnuli. Nismo se smejali kao u Beogradu, osim kada bismo se prisetili mog dolaska. Danas mi ti utisci izgledaju blede, kao da su delovi istog dana. Ne pamtim ni neko posebno osećanje. Sigurno nisam bio ravnodušan, ali ne verujem da sam bio opčinjen ili oduševljen. Zapamtio bih da jesam. Možda me je prvi susret s ovim neobičnim gradom toliko potrošio da je mojim emocijama trebalo vremena da se vrate? Ili je razlog u tome što sam ubrzo doživeo drugi veliki šok, pa je mozak potisnuo ranije utiske?

To se desilo u sredu 29. oktobra, na Dan republike. Ništa nije govorilo da će to biti jedna od mojih najgorih epizoda u Istanbulu. Merve i ja smo ručali u Bagdadskoj ulici i šetali pored mora u Fenerbahçeu, a uveče smo se vratili u Modu, gde smo jeli prženog brancina i pili tursku rakiju. Još na početku večere primetio sam da češće gleda u mobilni, kao da očekuje važnu poruku, ali nisam mogao ni da sanjam da je to priprema za ono što će uslediti. Kada je, pretpostavljam, videla da nas je rakija opustila, rekla je:

„Dalibore, moram nešto da ti kažem.” Njene crne oči su izbegavale moj pogled.

„Šta se desilo?“, upitao sam.

„Nemoj pogrešno da me razumeš, stvarno mi je bilo lepo s tobom i ovde i u Beogradu, ali bojim se da ne možemo više da budemo zajedno.“

„Merve, šta pričaš?!“, povikao sam. Moja reakcija privukla je pažnju mladića i devojke za susednim stolom. „Zašto ne možemo?“, dodao sam tišim glasom.

„Moja porodica te nikad ne bi prihvatila.“

„Tvoja porodica?“

„Moji roditelji i moj brat.“

„Zašto me ne bi prihvatili?“

„Pomenula sam ti da sam odrasla u Jozgatu. To je mnogo konzervativniji grad od Istanbula. Tamo nije kao ovde. Tamo se gotovo nikada ne dešava da devojka bude s nekim ko nije musliman. Da ne govorim o udaji. Moja porodica i dalje živi tamo. Moj otac ne bi odobrio vezu s hrišćaninom. Verovatno bi me se odrekao kad bi saznao.“

„Ali, Merve“, zavapio sam, misleći da imam rešenje, „pa ja nisam hrišćanin, ja sam ateista.“

„Dalibore“, pogledala me je ispod oka, „ti si hrišćanin. Iz Srbije si, to je hrišćanska zemlja.“

„Pa jeste hrišćanska zemlja, ali ja nisam hrišćanin.“

„Molim te da razgovaramo kao odrasli ljudi.“

„Merve, je l' čuješ šta ti govorim, kod nas nije kao...“, nisam dovršio misao, uvidevši da ona neće promeniti odluku šta god da kažem.

„Nadam se da razumeš.“ Nesigurnost je iščezavala iz njenih očiju. „I za tebe je bolje da se ne viđamo. Ko zna šta bi moj otac uradio kad bi saznao.“

Iskapio sam rakiju i skrenuo pogled ka crno-beloj fotografiji starog Kadikvoja na zidu.

„Zašto mi to nisi rekla u Beogradu?” Bio sam uvređen. Zbog nje sam napustio život u Srbiji, porodicu, bend, sve što sam imao. „Da si mi rekla na vreme, ne bih ni dolazio u Istanbul. Znaš li da sam pozajmio pare da bih došao ovamo? Čak sam planirao da nađem posao ovde, samo da bih živeo s tobom.”

„Planirao si da živiš sa mnom?”

„Naravno.”

„Čekaj”, rekla je kao da nije sigurna je li razumela moje reči, „bili smo zajedno u Beogradu nedelju dana, je l' tako?”

„Da, i?”

„I ti si posle nedelju dana odlučio da živiš sa mnom?”

„Što da ne?”

„Ne razumem. Jesam li ti ikada nešto obećala? Jesam li ti rekla da želim... Mislim, bili smo zajedno samo nedelju dana, kako si mogao da...”

„Pa pozvala si me da dođem”, prekinuo sam je. „Šta si drugo očekivala?”

„Pozvala sam te da dođeš na nekoliko dana, da vidiš grad, da se vezamo kao u Beogradu. Nisam imala pojma da ćeš da se preseliš ovamo.”

Svako od nas pamti barem jedan trenutak kada nam se ego raspao. Ja sam doživeo mnogo takvih trenutaka, ali jedan od najboljih bio je nakon Mervine poslednje rečenice. Zato joj nisam odgovorio. Glave okrenute ka paru za susednim stolom, mada zureći u

neku tačku između njih, otpio sam gutljaj vode, jer više nije bilo rakije.

„Da sam znala šta planiraš”, nastavila je, „rekla bih ti da to nipošto ne činiš.”

„Ja sam kriv, trebalo je da ti kažem.” Moj glas mi je zvučao kao da pripada bolesnom starcu, a ne mladiću od dvadeset šest godina.

„Nisi ti kriv. Jednostavno se nismo razumeli.”

„Nema veze, da ne pričamo više o tome.”

Iako mi je Merve iste večeri, u istom restoranu, kada smo završili priču o našem nesporazumu, rekla da ne moram odmah da idem iz njene gajbe, znao sam da tamo više ne mogu da ostanem. Imao sam dve opcije: da nastavim život u Istanbulu, nađem stan, pokušam da se zaposlim i skupim muzičare s kojima bih želeo da sviram, ili da se vratim u monotoni Beograd, od kojeg sam se već oprostio. Odlučio sam da se vratim u Srbiju. Pozdravio sam se s Merve, poželeo joj dobro zdravlje, a onda sam otišao na aerodrom, kupio kartu u jednom smeru i nakon nekoliko sati sleteo u rodni grad.

Naravno da nisam. Mada, razmišljao sam o tome. Dok smo te večeri, polako, ne progovarajući ni reč, hodali ka njenom stanu, palo mi je na pamet da će mi, ako ništa drugo, biti jeftinije kod kuće da razmislim o daljim koracima. Tamo barem nisam morao da trošim pare na klopnu i kiriju. Čini mi se da sam ostao u Istanbulu samo zato što nisam želeo da drugi saznaju za moj neuspeh. Kako bi reagovali moji roditelji da sam se vratio posle nedelju dana? Izgubili bi nadu da njihov sin može da živi normalno. Kako bi me gledali drugari iz benda? Zezali su me i dok smo svirali zajedno, pošto sam bio najmlađi,

a sada bi me, verovao sam, konstantno ismevali. Prosečnom Srbinu koji provede ceo život u Srbiji ništa nije tako slatko i inspirativno kao propast prijatelja u inostranstvu. Ne, nisam to smeo da dozvolim. Još uvek sam imao čaletovu kintu, umanjenu za cenu avionske karte i ono što sam potrošio do tada. Verovao sam da ću brzo naći gajbu i pristojnu šljaku, naročito zato što je Merve obećala da će mi pomoći.

Zaista mi je pomogla. Za nekoliko dana obišli smo desetine agencija za nekretnine. Agenti, mahom stariji ljudi koji nisu znali engleski, pa mi je ona bila i prevodilac, govorili su da nemaju nameštene stanove ili da je kirija viša od one koju sam mogao da priuštim. Jedan od njih, sredovečni gospodin s naočarima i AKP brkovima⁴ (tada nisam znao njihovu simboliku), bio mi je posebno zanimljiv. Najpre smo ga upoznali u agenciji *Karadeniz*, gde nam je, posle kratkog razgovora s Merve, rekao da nema ništa za nas. Sledećeg dana zatekli smo ga u kancelariji nekoliko ulica dalje. Isprva nisam bio siguran je li to on, ali kada sam bolje osmotrio njegove naočare i upečatljive brkove, shvatio sam da je to isti *emlakçı*.⁵ Pošto ni tamo nije bilo jeftinih stanova, produžili smo ka sledećoj agenciji, na vrhu iste ulice. Dočekao nas je ljubazni mladić neupadljivog izgleda koji takođe nije znao engleski. Kazao nam je da ima dva jeftina stana. Dok smo na njegovom računaru gledali garsonjeru kod Osman-agine džamije, na vratima se pojavio gospodin s AKP brkovima. Poželeo nam je dobar dan i seo za susedni sto. Po ravnodušnom izrazu

---

4 U Turskoj oblik i dužina brkova mogu da ukažu na političko opredeljenje. AKP je skraćenica za Partiju pravde i razvoja (*Adalet ve Kalkınma Partisi*) predsednika Redžepa Tajipa Erdogana. Pristalice AKP-a često nose isti model brkova kao Erdogan.

5 Agent za nekretnine (tur.).

Mervinog lica zaključio sam da ga nije prepoznala. Mislio sam da haluciniram. Verovatno bih je zamolio da ga pita je li on isti čovek koga smo sreli u prethodnim agencijama ili je tamo radio njegov brat blizanac, da mladić, koristeći prevodilačke usluge moje bivše ljubavi, nije rekao da će nam pokazati još povoljniju gajbu u Rasimpaši, udaljenu sto metara od stanice metrobusa i tri minuta hoda od pristaništa. Na slikama taj stan nije bio bogzna kako lep, ali je kirija iznosila 750 lira, što se smatralo povoljnim i za krajeve na periferiji Istanbula, a kamoli za centralni Kadikoj. Merve je predložila da ga odmah pogledamo, kako ga ne bi uzeo neko drugi.

Ubrzo sam shvatio zašto je gajba bila tako jeftina. Imala je petnaest kvadrata i nalazila se u podrumu stare zgrade preko puta džamije Sogutlučešme. Na zidu ispod prozora uočio sam nekoliko tamnih fleka od buđi. Mladić je rekao Merve da bi mi, u slučaju da uzmem stan, doneo specijalan sprej koji bi očistio zid za nekoliko minuta. Od nameštaja sam zatekao krevet s prljavom posteljinom, baštensku stolicu, prašnjavi sto na rasklapanje, orman bez jedne ručke, izgrebani frižider, zarđalu sudoperu i preistorijsku veš-mašinu na kojoj je ležao rešo marke „premijer”. Kuhinja je bila deo sobe. U kupatilu nije postojala kada, već se tuš nalazio pored WC šolje. Lokacija je zaista bila odlična, mada su pristanište i stanica metrobusa bili dalje nego što nam je mladić kazao. Uprkos nedostacima garsonjera je imala ogromnu prednost nad ostalim gajbama – bila je najjeftinija, a to je bilo važnije i od lokacije i od enterijera. S tako niskom kirijom mogao sam da živim u Istanbulu nekoliko meseci, skromno, ali bez pritiska, sve dok ne nađem posao, a onda bih se, verovao sam, preselio u veći i udobniji stan. Merve je rekla da neću

naći ništa povoljnije, iako mi se danas čini da je želela što pre da me skine s vrata, jer joj se smučila golgota po kadikojkim agencijama za nekretnine.

Dobivši od mene pozitivan odgovor, mladić je pozvao nekoga telefonom i rekao Merve da će vlasnik doći ubrzo, kako bismo potpisali ugovor. Pola sata kasnije pojavili su se čovek s AKP brkovima i stari gospodin u kišnom mantilu, proćelav, pogrbljen, bez brkova i brade. Sveprisutni *emlakçı* je objasnio (a Merve prevela) da se gospodin zove Sedat, da je vlasnik stana i da je trinaest godina bio na čelu kadikojke policije. Ona me je predstavila kao kolegu s fakulteta. Bio sam impresioniran njenim držanjem. Prekrštenih ruku na grudima, ljubazno se osmehujući i strpljivo podnoseći poglede muškaraca koji, pretpostavio sam, nikada nisu poslovali s devojkama, bila je tako relaksirana i puna samopouzdanja kao da se celog života bavila stambenim ugovorima. Dok je pričala s agentom za nekretnine, vlasnik me je netremice posmatrao. Ipak je radio u policiji. Ko zna koliko je ljudi isleđivao. Verovatno mu nije trebalo više od kratkog „streljanja” pogledom da utvrdi može li da mi poveri stan. Bilo mi je neprijatno, ali sam ga nekoliko puta pogledao u oči, kako ne bi pomislio da nešto krijem, da nisam siroti *yabancı*⁶ nenaviknut na kaos Istanbula, nego sitni kriminalac koji od njegovog podruma želi da napravi kurvarnicu ili narkomansko leglo. Vlasnik je ubrzo klimnuo glavom, na šta je agent za nekretnine izvadio iz torbe tri primerka ugovora. Potpisao sam ih tek pošto mi je Merve potvrdila da je tekst u redu. Kada je i vlasnik potpisao, video sam da nema domali prst na desnoj šaci.

---

6 Stranac (tur.).

U skućenom podrumu brzo sam se odomaćio, buđ na zidu sam očistio sprejom – koji mi mladić nikada nije doneo, već sam ga kupio u jednoj radnji u Goztepeu – ali dugo mi je trebalo da se naviknem na ezan iz obližnje džamije. Za pravovernog muslimana glasan poziv na molitvu je veoma praktičan. Za nevernika poput moje malenkosti, koga ponekad budi i najtiši zvuk s ulice ili iz susednog stana, ezan može biti paklen. Svakoga dana u cik zore skakao sam iz kreveta na mujezinovo „učenje”, koje je trajalo oko pet minuta, sasvim dovoljno da me razbudi i nametne mi odvratno raspoloženje. Da mu je glas bio dubok, lakše bih se navikao i ne bih ga čuo svaki put, ali mujezin iz džamije Sogutlučešme zvučao je skoro kao Robert Plant, pa nije bilo šanse da prespavam njegovu tačku. Dešavalo se da otvorim oči neposredno pre nego što začujem ezan. Mozak je tako valjda želeo da me poštedi šoka ili besa zbog neplaniranog buđenja. Jednom sam usnio divan san u kojem smo Merve i ja sedeli na poljani usred guste šume, ljubili se, mazili, smejali, zadirkivali jedno drugo, kako smo činili na vrhuncu ljubavi u Beogradu, a u pozadini, kao filmska muzika, čuo se lagani solo na saksofonu. Ubrzo se ta milozvučna melodija pretvorila u poznato vrištanje, zbog čega mi je malo falilo da odjurim do džamije i kažem hodži da smanji doživljaj, a uzdržao sam se ne zato što sam shvatio da je moj turski slabiji nego kod nultog početnika, već što sam pomislio da bih tako uvalio sebe u pravu nevolju, ako bi me bezdušnik prijavio policiji zbog uznemiravanja ili bogohuljenja.

Posao sam našao teže nego što sam očekivao. Još dok sam živeo s njom, Merve mi je pokazala turske sajtove s oglasima na engleskom, te sam izdvojio dvadesetak i poslao si-vi na sve adrese. Bio sam optimista. U Beogradu,

dok sam se poput mnogih srpskih mazohista nadao da ću naći solidnu šljaku, pretraživao sam net svake nedelje i pronalazio dva ili tri konkursa na kojima se tražio ekonomista. Ovde je bilo drugačije. Verovao sam da će brzo doći nešto pristojno. Pregledao sam i sajtove gde su stručnjaci navodili česta pitanja u intervjuima, govorili kakvo treba da bude držanje i upozoravali na rečenice koje se ni pod pretnjom smrću ne smeju izgovoriti. Ali od dvadesetak kompanija samo dve su me pozvale na razgovor i u obe sam, posle uvodnog ćaskanja sa šefovima kadrovskih službi, odbijen zbog neiskustva. Nisam ni stigao do ozbiljnog razgovora. Osim toga, kompanije su se nalazile u Leventu, poslovnoj četvrti u evropskom delu grada, zbog čega su mi trebala dva sata da stignem do njihovih staklenih kula i vratim se u Kadikoj.

Bilo je očigledno da firme traže iskusne stručnjake, a ne žutokljunce bez dana radnog staža. Zato sam promenio strategiju. Sada već u svom podrumu, čitao sam forume na netu kako bih saznao gde stranci obično rade u Istanbulu. Nije mi trebalo dugo da shvatim da mogu biti samo nastavnik engleskog. Međutim, pošto mi to nije bio maternji jezik i nisam ga studirao – mada sam ga dobro znao jer sam ga učio dvanaest godina, a završio sam i napredni kurs u „Đuri Salaju” – nije bilo teorije da se zaposlim na univerzitetu, niti u međunarodnoj gimnaziji, već jedino u privatnoj školi jezika. Da bih povećao šanse, u si-viju sam slagao da imam pet objavljenih radova (nisam imao nijedan), da sam izlagao na tri međunarodne konferencije (učestvovao sam na jednoj, tokom studija, kao poslužitelj u hodniku ispred amfiteatra na Ekonomskom fakultetu) i da sam dve godine usavršavao jezik u Londonu (tamo sam zaista bio, ali šest dana, kada sam posetio drugara iz osnovne škole koji je živeo u Brik Lejnu).

U tom periodu nisam se družio s Merve. Videli smo se dva puta po sat vremena, kada mi je pomogla da potpišem ugovor za net i registrujem mobilni. Ni ona se nije mnogo interesovala za mene. Samo jednom na *Fejsu* me je pitala kako napreduje traženje posla. Odgovorio sam kratko: „*Good*”, bez smajlija i znakova interpunkcije, čime sam joj poručio, mada sam osećao drukčije, da nisam više lud za njom. Poslao bih joj toplije reči da sam znao da će nam to biti poslednja prepiska.

Početak decembra stigao mi je mejl od Meri Savaš, direktorke škole *First Class English*. Napisala je da želi da razgovara sa mnom što je pre moguće. Ukucao sam ime škole na *Guglovoj* mapi i saznao da se nalazi u ulici Misaki Mili, desetak minuta hoda od moje podrumске odaje. Raditi blizu kuće, sebi sam govorio, bila bi sreća čak i u manjim, besprekorno uređenim gradovima. Odgovorio sam da mogu da dođem tog popodneva. Nekoliko minuta kasnije dobio sam još jedan njen mejl. Zahvalila mi je na brzom odgovoru i pozvala me na razgovor u pola šest tog dana.

Škola se nalazila u trospratnoj stambenoj zgradi u čijem prizemlju je bio kiosk s kokorečom.⁷ U istoj ulici video sam nekoliko noćnih klubova, ali nisam mogao da pogodim šta je unutra, pošto su stakla na vratima i prozorima bila zatamnjena. Pozvonio sam na interfon i predstavio se, na šta mi je dubok ženski glas rekao da dođem na prvi sprat. Tamo je bio samo jedan stan. Pokucao sam i ubrzo video pedesetogodišnju brinetu u crnom blejzeru, s ogrlicom od krupnih cirkona u oblika romboida.

„Dobro večer, Dalibore”, rekla je. „Drago mi je da vas vidim.”

---

⁷ Pečene iznutrice.

Primitivši njen američki akcenat i setivši se njenog prezimena, zaključio sam da je Amerikanka udata za Turčina.

„Dobro veče”, odgovorio sam. „I meni je drago.”

„Baš lepo. Izvolite.” Kad smo seli za sto u njenoj kancelariji, upitala je: „Dalibore, zbog čega želite da radite kod nas?”

„Hvala vam na tom pitanju”, uzvratilo sam kao političar u televizijskoj emisiji. „Prema istraživanju koje sam sproveo na internetu i prema onome što sam čuo od iskusnijih kolega, došao sam do zaključka da je vaša škola jedna od najprestižnijih u azijskom delu Istanbula, gde bi svaki mladi stručnjak voleo da se usavršava.”

Pogledala me je iznenađeno, kao da nikada nije čula takvu rečenicu.

„Drago mi je da to kažete”, rekla je. „Jeste li možda razgovarali s nekim od naših bivših nastavnika?”

„Nisam, ali sam se raspitao kod kolega koji godinama rade u Istanbulu.”

Gospođa Savaš je skrenula pogled ka prozoru i namrštila se. Pomislio sam da me je prozrela i da će se razgovor okončati kao i prethodna dva. Ali ubrzo mi se ponovo nasmešila.

„Dalibore, kada biste mogli da počnete da radite?”

Bio sam toliko zbunjen da nisam znao šta da joj odgovorim.

„Pa... mislim... ne znam”, promućao sam. „Možda bih mogao... U stvari, što se mene tiče... mislim... mogu već sutra da dođem.”

„Sutra je subota.” Pogladila je romboidne cirkone. „Škola ne radi subotom, ali možete da počnete već u ponedeljak.”

„U ponedjeljak?“, ponovio sam i dalje ne verujući da mi je ponudila šljaku.

„Tako je, u ponedjeljak u osam ujutro.“

„U redu.“

„Onda vam čestitam, Dalibore“, pružila mi je ruku. „Dobro došli u porodicu *First Class English*.“

Tek ispred ulaza, buljeći u kiosk s pečenim iznutricama, setio sam se da nisam pitao kolika će mi biti plata, ni koliko ću časova imati nedeljno, ni koliko će mi trajati godišnji odmor. Nisam postavio ni jedno jedino pitanje.

Poslao sam poruku Merve: „U ponedjeljak počinjem da radim.“ Nisam je pozvao da zajedno proslavimo. Hteo sam da joj pokažem da i bez nje mogu da se snađem u Istanbulu.

Odlučio sam da se častim kebabom s pistaćima, na koji sam se navukao u međuvremenu, a nakon toga i flašom „bomontija“⁸ u nekom lepom baru u ulici Kadife. Premotavao sam u glavi razgovor s Meri Savaš. Verovao sam da mi je dala posao zbog moje nafilovane biografije i moćnog odgovora na njeno najvažnije pitanje. (Kada sam počeo da radim, saznao sam da me je gospođa Savaš angažovala jer je moj prethodnik uhapšen i deportovan zbog učesća na demonstracijama, a pošto je bila sredina zimskog semestra, nije mogla da nađe nijednog slobodnog stranca koji bi pristao na njenu ponudu.) Zamišljao sam buduće kolege. Još pre nego što sam se javio na konkurs, pročitao sam na jednom forumu da su škole jezika najbolje za upoznavanje. Možda će tamo biti i neka dobra riba, nadao sam se, koja neće potiskivati osećanja zbog konzervativne porodice. I pomislio sam

---

8 Marka turskog piva.

da život u Istanbulu neće biti tako surov kako mi je izgledalo u početku.

U ponedjeljak sam doznao da će mi plata biti 1.500 lira mesečno, malo viša od turskog minimalca, da mi škola neće platiti ni godišnji odmor, ni zdravstveno osiguranje, da mi neće obezbediti radnu dozvolu i da ću imati trideset časova nedeljno. To je tada verovatno bila najgora ponuda koju je dobio jedan nastavnik engleskog u čitavom Istanbulu. Mora da sam za vreme intervjuja izgledao toliko naivno da je direktorka škole pomislila da ću prihvatiti šta god mi ponudi. Ali svejedno sam potpisao ugovor. Nisam imao izbora. Ako ništa drugo, mislio sam, barem više neću morati da strahujem da će me penzionisani šef kadikojске policije izbaciti na ulicu. Radiću u toj školi neko vreme, a onda ću sigurno naći bolji posao.

Te večeri sam se čuo s matorcima preko *Skajpa*, prvi put otkako sam otišao iz Beograda. Rekao sam im da je život u Istanbulu „božanstven”, da je kompanija iz holdinga „Koč” „ideal profesionalizma” i da sam upoznao zanimljive ljude iz svih krajeva sveta. Takođe sam im najavio da će uskoro moći da me posete. Roditelji su mi poverovali. Keva je čak briznula u plač od sreće. Plašeći se da ću i ja zaplakati ako smesta ne kliknem na ikonu s crvenom slušalicom, poželeo sam im laku noć i prekinuo razgovor.

Kada na svojoj pet godina staroj „tošibi” nisam slao radnu biografiju i sastavljao propratna pisma, tražio sam poziv na audiciju za bubnjare ili barem obaveštenje da se u nekom klubu, po mogućstvu u azijskom delu grada, održava *jam session*. Ali uprkos satima koje sam proveo na netu nisam pronašao ništa zanimljivo.

Obilazio sam i klubove u ulici Kadife, poznatoj i kao *Barlar Sokağı* ili Ulica barova. Premda je tamo bilo nekoliko mesta sa živom muzikom, samo u jednom baru – zvao se *Ornette* – mogli su da sviraju svi koji su to želeli. Enterijer mi se nije dopadao. Šank se nalazio kod ulaznih vrata, bina s pojačalima, raspadnutim bubnjem i stalcima za mikrofone bila je na suprotnom kraju, a između njih prostor na koji je moglo da stane pedesetak ljudi. Na bočnim zidovima visile su crno-bele fotografije poznatih muzičara, od kojih sam prepoznao jedino Čarlija Parkera. Svirke su se održavale nedeljom od devet uveče. Kako je sugerisao naziv lokala (tada nisam znao na šta se odnosi), većina je svirala slobodne improvizacije, što nisam umeo, pa sam često morao da čekam ponoć, kada bi na red došle obrade, kako bih „džemovao” sa sebi sličnim muzičarima.

Tamo sam upoznao interesantne ljude. Zvezda je bio Ahmet Ozturk. Srednjih godina, odeven u tamnocrveni kaftan otomanskog sultana, obrijane glave, bradat, uvek s naočarima za sunce, svirao je modularni sintisajzer s desetinama kablova, koje je, poput nekadašnjeg službenika u telefonskoj centrali, ubadao u različite rupe i proizvodio bizarne zvukove. On je bio kralj kadikojске *free scene*. Pratili su ga bubnjar i basista, momci iz drugog benda koje je angažovao za gigove nedeljom. Dešavalo se da Ozturk prestane da svira, udalji se dva-tri koraka od instrumenta i zatvorenih očiju počne glavom da opisuje nevidljivu kružnicu u smeru kazaljke na satu i obratno, što je bio znak da se nalazi u dubokom transu, mada je meni izgledao kao da se zagreva u teretani. Nakon njega je nastupao bend *Four Jazz Assassins*, mladići kojih godina koji nisu bili tako ekstravagantno obučeni kao Ozturk, niti su upadali u ekstazu tokom svirke, ali

su zvučali kompaktnije, zbog čega sam ih više cenio. Ponekad sam tamo gledao i Mahtab Farhadi, devojkju poreklom iz Irana, mada rođenu u Istanbulu, koja je svirala akustičnu gitaru i pevala tradicionalne persijske melodije. U njenim nastupima sam najviše uživao, delom zbog njenog prefinjenog glasa, a delom zato što me je po lepoti i držanju podsećala na Merve.

Iako sam ih sve upoznao, nijednom nisam svirao s njima, već samo s onima koji su se bolje snalazili u obradama i improvizacijama na zadatu temu. Tako sam pronašao Merta i Arčija, koji će mi postati najbolji ortaci u Istanbulu. Arči je svirao bas-gitaru, a Mert klavijature. Kako su mi rekli već posle našeg prvog zajedničkog nastupa, obojica su želeli da stvaraju sopstvenu muziku, ali su po klubovima svirali obrade jer vlasnici nisu angažovali autorske bendove bez studijskog albuma. „Ornet” je bio izuzetak, premda muzičari nisu dobijali ni kinte. Mogli su da popiju po dva besplatna „efesa” ili „bomontija” (uvozna piva morali su da plate) i to je bilo sve. U početku smo obrađivali američke i britanske bendove, to jest kopirali smo njihove pesme, valjda zato što Arči i Mert nisu imali poverenja u moju bubnjarsku veštinu, pa su se držali poznatih aranžmana. Kada se ispostavilo da nisam početnik, uzimali smo od tih pesama glavnu temu i improvizovali na nju po deset ili petnaest minuta, drugačijim tempom i u neobičnom ritmu. To je zvučalo mnogo bolje. Početkom decembra, međutim, našao sam šljaku zbog koje više nisam mogao da sviram nedeljom oko ponoći. Zato sam predložio da formiramo bend. Mert je kazao da ima gomilu pesama, radikalno drugačijih, naglasio je, od svega što smo svirali, dok je Arči rekao da zna odličan studio blizu kadikojske opere. Tako su nastali „Kadikojski gušteri” ili *The Kadikoy Lizards*, moj prvi i poslednji istanbulski bend.

Tokom novembra se nisam družio s Merve, ali sam patio zbog raskida. Svakog dana sam mislio na nju. Čak i na svirkama, dok sam pokušavao da zvučim maštovitije nego u Beogradu, osećao sam da to radim da bih, kada moja veština dostigne vrhunac, pozvao Merve u „Ornet” i pokazao joj kakvog se umetnika odrekla zbog porodične tradicije. Kud god sam odlazio, neka riba bi ličila na nju. Kao junaku iz Pamukovog romana koji sam pročitao u Beogradu, činilo mi se da vidim bivšu ljubav na ulicama i trgovima, u autobusima, parkovima, prodavnicama i kafićima. Kada bih shvatio da ta devojka podseća na Merve samo po frizuri ili odeći, a da su joj crte lica sasvim drugačije, okretao bih glavu i odlazio još bespomoćniji nego što sam bio. Sanjao sam je svake nedelje. Nakon takvih snova često sam se budio toliko očajan da sam, obliven vrelin znojem, grabio mobilni sa stolice pored kreveta kako bih je zamolio da ponovo razmisli o svemu. Potom bih sklopio oči i nastavio da tugujem. Jednom kada je očajanje preraslo u napad panike hteo sam da joj kažem kako sam spreman da promenim veru, čime bi nestao naš jedini problem, pa sam pregledao nekoliko sajtova gde su preobraćenici iz raznih nacija pisali o razlozima zbog kojih su prešli u islam i o nadahnuću koje ih je obuzelo pošto su osetili Alahovu milost. Ali kada sam pročitao da taj čin podrazumeva sunećenje i da se odricanje od islama kažnjava smrću, odustao sam.

Petkom i subotom sam izlazio u grad. Obilazio sam kafiće u Ulici barova (ne i „Ornet”, jer su tamo uglavnom svračali muškarci) i klubove oko Taksima i Tunela, verujući da ću upoznati ribu koja će mi pomoći da zaboravim na Merve. Danas mi je neverovatno da sam osećao takvo samopouzdanje. U Beogradu, dok nisam sreo lepoticu iz Jozgata, bio sam luzer koji je mogao da

zbari devojku u gradu samo ako je bila mortus pijana, drogirana ili toliko potištena da bi se smuvala s prvim frajerom koji naiđe.

U tim izlascima upoznao sam ni manje ni više nego – nijednu ribu. Nekoliko puta sam prišao Turkinjama, ali one nisu znale engleski, ili su me, pošto sam se predstavio i kazao da su lepe, gledale preneraženo. Jednom sam čak popio batine, kada sam pokušao da pričam s devojkom u klubu kod Taksima gde su se vikendom, kako sam kasnije doznao od kolege iz škole, okupljali kriminalci iz Trabzona. Stojeći sama kod šanka, ošacovala me je (kao što je i Merve učinila pre nego što smo se upoznali), pa sam joj prišao i započeo razgovor, ali su me ubrzo dograbila dvojica ćelavih balvana, izbacila me na ulicu i krvnički išutirala.

Moji ljubavni izgledi nisu se promenili ni kada sam počeo da radim. Od devet nastavnika u školi *First Class English*, sedam su bili muškarci, dve žene bile su srećno udate, a studentkinje su bile tinejdžerke koje su se spremale za prijemni. Činilo mi se da sam u Istanbulu osuđen na duboku usamljenost.

A onda je došao 20. decembar, subota koju ću proklinjati do kraja života. Vraćajući se iz šetnje po Modi, srećan što posle tri mukotrpne sedmice u školi mogu da predahnem, video sam da se kod Bika okupila masa ljudi. Duvali su u pištaljke i skandirali. Pomislio sam da su to navijači „Fenerbahčea”, pošto su se tamo sastajali pred utakmice na domaćem terenu, a zatim u manjim ili većim grupama odlazili do obližnjeg stadiona. Da sam ih primetio na drugom mestu, promenio bih pravac, jer nisam podnosio gužvu ni na koncertima, a kamoli na skupovima navijača, ali to je bio najkraći put do moje ulice. Odlučio sam da se probijem kroz gomilu. Kada

sam im prišao, video sam da većina drži kutije za cipele. Neki su mahali zastavama s Ataturkovim likom. Uočio sam i petoro-šestoro ljudi koji su, što mi je od svega bilo najčudnije, imali žute šlemove, nalik onima koje nose građevinski radnici. Bilo mi je jasno da se nalazim usred protesta, mada nisam mogao ni da pretpostavim u kakvoj su vezi kutije za cipele s ocem turske nacije i građevinskom opremom.

I baš kada sam zakoračio na pešačko ostrvo kod spomenika, ljudi su počeli da se povlače ka pristaništu. Policajci u opremi za razbijanje demonstracija, poput vojske iz nekog distopijskog filma, nadirali su iz Hasanpaše. Primitio sam i nekoliko pandurskih autobusa, parkiranih na levoj strani ulice, ispred kojih se nalazio vodeni top, među Turcima poznatiji kao TOMA. Iako sam u prvi mah pomislio da me policajci neće dirati jer sam stranac, da samo treba da im pokažem *yabancı kimlik*,⁹ posle čega će me pustiti da prođem, ipak sam pošao za demonstrantima.

Na sredini ulice shvatio sam da su policajci stali ispred Bika. Oko mene je bilo pedesetak ljudi. Oni koji su isprva otišli do pristaništa polako su se vraćali, noseći kutije za cipele, ali ne i zastave, tako da se za nekoliko minuta ponovo skupila velika grupa. Stariji čovek u crnoj jakni, sedokos, visok, s oštrim nosom, fotografisao je čas policiju, čas građane. Nije ličio na Turčina. Zaključio sam da je foto-reporter iz neke strane novinske agencije. Mogao sam da skrenem u sporednu ulicu i uputim se ka svojoj zgradi, mogao sam i da odem do kadikojске čaršije, udaljene stotinak metara, da tamo naručim kafu ili čaj (zbog mizerne plate više nisam imao para za ručak u restoranu kad mi se prohte) i sačekam kraj protesta,

---

⁹ Lična karta za strance (tur.).

ali ushićen zbog opasnosti koju sam predosećao, možda zato što nijednom nisam bio na demonstracijama, ostao sam da vidim šta će se desiti.

Na prodavnicama je bila spuštena metalna zaštita. Ni gradski prevoz nije radio. Očigledno su mnogi znali da će ta subota biti drugačija.

Policajci su krenuli ka nama. Morali smo da se povučemo do Osman-agine džamije. Mladići sakrivenih lica, pod kapuljačama i šalovima, zasuli su pandure kamenicama. TOMA je došao do Bika i počeo da se spušta niz ulicu. Policajci su ispalili nekoliko patrona sa suzavcem. Više nisam želeo da čekam. Utrčao sam u susednu ulicu zajedno s još nekoliko ljudi. Jedan stariji gospodin – ne znam da li je bio demonstrant ili građanin koji je podržavao demonstracije – vikao je na turskom, pokazujući nam da uđemo u obližnju zgradu. Uleteo sam u ulaz, potrčao uza stepenice i zaustavio se na poslednjem spratu. Tamo se za nekoliko minuta okupilo dvadesetak ljudi. Neki su kašljali, uglavnom oni koji su došli posle mene. Osim slabe iritacije u grlu, nisam imao druge tegobe, jer sam pobegao čim su doletele prve patrone. Na spratu su bila dva stana. Nije postojao izlaz na krov. Prostor između dvojica vrata na kojima nije bilo pločica s prezimenom niti drugih oznaka, prostor na kojem sam, uzbuđen i uplašen, čekao da mi neko objasni zašto se Kadikoj pretvorio u ratnu zonu, imao je samo pet ili šest kvadrata. Mnogi su zato stajali na stepeništu. Većina je razgovarala mobilnim telefonima. Neki su kucali poruke ili su možda snimili video-klipove na protestu, pa su ih sada postavljali na društvene mreže. Budući da su svi govorili turski, verovao sam da među njima nema stranaca, sve dok nisam začuo ženski glas:

„Izvinite, da li neko govori engleski?“

„Ja”, rekao sam.

„Šta se dešava?”, upitala je žena smeđe kovrdžave kose i očiju boje limete.

„Nemam pojma”, odgovorio sam. „Slučajno sam se zatekao na ulici.”

U prizemlju se začuo ženski vrisak, a zatim i nekoliko muških glasova. Na stepeništu su ljudi vraćali telefone u džepove ili kažiprstom pokazivali drugima da ćute. Tek tada sam uvideo koliko je nepromišljena bila odluka da se sakrijem na poslednjem spratu zgrade koja nema izlaz na krov.

Srećom, nije se desilo ništa dramatično. Niko nije došao po nas.

„Kakav dan!”, rekao sam novoj poznanici kada je razgovor ponovo oživeo. „Pre sat vremena sve je bilo normalno. Bio sam u šetnji, u Modi, na keju. Nisam mogao ni da zamislim da ću malo kasnije bežati od suzavca.”

„To je Kadikoj. Skroz je nepredvidiv. Ni ja nisam znala da će biti protest. Vraćala sam se kući s pristaništa i videla da neki ljudi idu prema Biku. Ne znam zašto sam pošla za njima. Obično izbegavam proteste.”

„Je l' dugo živite ovde?“

„Ovo mi je treća godina.”

„Ja sam ovde tek dva meseca.”

„A, pa vi ste novi.”

„Jesam.”

„Ovo mora da je šok za vas?“

„Nije šok, ali iznenađenje svakako jeste.”

„Dobro došli u Istanbul”, nasmešila se. Do tada mi se činilo da razgovaram sa sredovečnom ženom prosečnog izgleda, ali nakon tog osmeha, kada su joj oči zablistale, shvatio sam koliko je lepa.

„Hvala. Nadam se da neće uvek biti ovako.”

„Neće uvek, najviše jednom nedeljno.”

„To mogu da podnesem”, prihvatio sam šalu.
„Odakle ste, mislim, iz koje ste zemlje?”

„Recimo da sam iz Kanade.”

„Je l' to znači da niste?”

„Rođena sam u Kanadi, ali već dugo ne živim tamo.”

„Ja sam iz Srbije”, odgovorio sam na pitanje koje sam očekivao, ali koje mi nije postavila.

„Moja bivša koleginica je Srпкиnja. Pričala mi je puno o Srbiji.”

„Šta vam je rekla?”

„Da je hrana dobra i da imate lepu prirodu.”

„U pravu je. Šta radite u Istanbulu?”

„Radim u jednoj humanitarnoj organizaciji u Čekmekoju.” Videvši moje iznenađenje, dodala je: „To je na periferiji azijskog dela grada. Sat vremena odavde.”

„Nikad nisam bio tamo.”

„Nemate razloga da idete. Nema tamo ničeg zanimljivog, osim ako ne uživate u saobraćajnom kolapsu.”

„Osetio sam ga već prvog dana. Od aerodroma do Kadikoja trebalo mi je skoro tri sata.”

„Od 'Ataturka'?”

„Da.”

„Saobraćaj je ovde stvarno nepodnošljiv, naročito zimi. Još ako morate da putujete na posao svakog dana, to je prava noćna mora.”

„Na sreću ne moram. Radim tu blizu, pet minuta hoda oдавde.”

„Predajete engleski?”

„Otkud znate?”

„Većina stranaca to radi.”

„Vi ne.”

„Predavala sam kad sam došla, ali mi je dosadilo, pa sam odlučila da radim nešto drugo.”

Na spratu smo ostali još pola sata. Kada nismo razgovarali, na telefonima smo tražili informacije o protestu. Postali smo i prijatelji na *Fejsu*. Potom je neko rekao nešto na turskom i svi su sišli niz stepenice.

„Mislim da je sada bezbedno”, kazala je.

„Nadam se da nas ispred ulaza ne čeka policijski kombi.”

„Niste se valjda uplašili?”

Znao sam da se šali, pa ipak mi je bilo neprijatno, možda su mi i obrazi porumeneli, što se obično dešava kada se postidim u ženskom društvu. Čak i da sam pocrveneo, ne verujem da je primetila, jer sam imao gustu bradu, a svetlo u prizemlju bilo je prigušeno.

„Ma, ne”, odmahnuo sam rukom. „Samo ne bih voleo da provedem ostatak dana u policijskoj stanici.”

„Biće sve u redu, ne brinite.”

Ispred ulaza je zaista bilo mirno. Na ulici kod Osman-agine džamije više niko nije protestovao. Nisam video ni pandure. Prevoz je ponovo radio. Jedini znak da se desilo nešto neuobičajeno bila je gomila kutija za cipele na trotoaru.

„Kao što vidite”, rekla je, „opasnost je prošla.”

„Izgleda da jeste.”

„Ja idem u ovom pravcu”, pokazala je ka Osman-
aginoj džamiji.

„Jeste li sigurni?”

„Da, više nema policije.”

„Možda čekaju iza ugla?”

„Rizikovaću.”

„Nemojte posle da bude da vas nisam upozorio.”

„Hvala vam na zanimljivom razgovoru.”

„Nema na čemu. Mogli bismo nekada da odemo
na kafu, da evociramo uspomene s demonstracija”,
pokušao sam da budem duhovit.

„Mogli bismo.”

„Mogu li da dobijem vaš broj telefona?”

„Naravno.”

„Kako beše ime? Iz nekog razloga nikad ne
zapamtim ime kada se upoznajem.”

„Nisam ni rekla.” Videvši da ne znam šta da joj
odgovorim, dodala je: „Evelin.”